

PĀRROBEŽU MAKSĀTNESPĒJA

Kristīne Krūmiņa, zvērinātu advokātu biroja „Lejiņš, Torgāns un Partneri” juriste

Latvijā no 2004.gada 1.maija ir tieši piemērojama Eiropas Padomes 2000.gada 29.maija Regula (EK) Nr. 1346/2000 par maksātnespējas procedūrām (turpmāk – „Regula”). Regula nosaka pārrobežu maksātnespējas procesa tiesisko jautājumu risināšanas starptautisko piekritību. Šie principi ir iestrādāti gan Civilprocesa likumā, gan Maksātnespējas likumā. Viens no iemesliem, kādēļ Regula tika pieņemta, bija tas, ka ar Eiropas Savienības robežu paplašināšanu arvien vairāk uzņēmumu veic pārrobežu darbību, kas cita starpā var izraisīt aktīvu vai tiesvedību pārvietošanu no vienas dalībvalsts uz citu nolūkā iegūt labvēlīgāku tiesisko statusu. Regulas mērķis ir panākt, ka tiek atvieglota maksātnespējas procesa uzsākšana pret ārvalstu parādnieku un ka pārrobežu maksātnespējas procesi notiek efektīvi.

Regula attiecas uz gadījumiem, kad parādnieka galveno interešu centrs atrodas Eiropas Kopienā. "Galveno interešu centrs" ir vieta, kur parādnieks regulāri pārvalda savas intereses un tādēļ ir pieejams trešajām personām. Regula attiecas gan uz fiziskām, gan juridiskām personām. Juridiskas personas gadījumā juridisko adresi uzskata par galveno interešu centru, ja nav pierādāms pretējais. Galvenās maksātnespējas procedūras (maksātnespējas procesa uzsākšana) var sākt dalībvalstī, kuras teritorijā atrodas parādnieka galveno interešu centrs, savukārt sekundārās procedūras (visas procedūras, kas uzsāktas pēc galvenās) var veikt arī dalībvalstī, kur atrodas parādnieka uzņēmums (aktīvi).

Maksātnespējas procesu reglamentē tās dalībvalsts normatīvie akti, kuras teritorijā maksātnespējas procedūras ir uzsāktas. Piemēram, Latvijas uzņēmumam ir parādā cita Latvijas sabiedrība, bet tās aktīvi (ražotne) atrodas Vācijā un visa reālā darbība tiek veikta tur. Tādā gadījumā Vāciju var uzskatīt par uzņēmuma galveno interešu centru, un Vācijas tiesai ir piekritība uzsākt maksātnespējas procesu pēc ierosinātāja iesnieguma. Saskaņā ar Regulu šajā situācijā būs piemērojami Vācijas normatīvie akti.

Ja kompetenta tiesa ir iecēlusi likvidatoru maksātnespējas lietā, tad šādi iecelts likvidators var īstenot citā Eiropas Kopienas dalībvalstī visas viņam uzticētās pilnvaras, kas viņam piešķirtas ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, izņemot,

ja šajā citā valstī nav sāktas citas maksātnespējas procedūras vai nav veikti nodrošināšanas pasākumi pēc lūguma sākt maksātnespējas procedūru.

Saskaņā ar Regulu visus dalībvalsts kompetentas tiesas nolēmumus, ar kuriem sāk maksātnespējas procedūru, atzīst visās citās dalībvalstīs no brīža, kad tie stājas spēkā procedūras sākšanas valstī. Tātad vienā dalībvalstī uzsāktās maksātnespējas procedūras ir saistošas citās dalībvalstīs. Tādējādi tiek novērsti paralēli maksātnespējas procesi.